వైకుంఠపాళి - సత్యం మందపాటి

పట్టువదలని విక్రమార్కుడు చెట్టువద్దకు తిరిగివెళ్ళి, భేతాళుడు పూనివున్న శవాన్ని చెట్టుపై నుంచి దించి, భుజంమీద వేసుకుని, మౌనంగా శ్మశానంకేసి నడవ సాగాడు.

అప్పుడు శవంలోని భేతాళుడు విక్రమార్కుడికి మౌనభంగం కలిగించాలనే ఉద్దేశ్యంతో "రాజా నీకు వినోదంగా వుండటానికి ఒక కథ చెబుతాను — విను" అంటూ యిలా చెప్పసాగాడు.

అనగా అనగా ఒక వూళ్ళో ఒక ఆఫీసు వుండేది. ఆ ఆఫీసు కొక ఆఫీసరు వుండేవాడు. ఆయన దేవిషయమునూ ఒక పట్టాన తేల్చడు. అందుకని — ఆయన క్రిందే పక్క వూళ్ళో పని చేస్తున్న యింకో చిన్న ఆఫీసరు గారు—ఎంత చెబితే, ఆయన అంతే చేస్తాడు. కారణం ఈ పెద్ద ఆఫీసరు గారెప్పుడో కష్టాల్లో యిరుక్కొని, పోలీసుల కళ్ళల్లో పడ్డప్పుడు — ఈ చిన్న ఆఫీసరుగారు తన చుట్టం అయిన ఒక పోలీసు ఆఫీసర్ని కలిసి, ఆయన్ని రక్షించారుట. అప్పటి నుంచి ఆ పెద్ద ఆఫీసరుగారికి చిన్న ఆఫీసరు గారంటే భయము, భక్తి, కృతజ్ఞతానూ.

ఈ ఆఫీసరుగారి ఆఫీసులో చారుమతి అనే ఒక ఆడక్లర్కు పని చేస్తున్నది. చాలా చురుకైనది ఆవిడ. కానీ ఆమె అంటే చిన్న ఆఫీసరుగారి కెందుకో నచ్చదు. కారణం ఆ అమ్మాయి ఎవరివేపూ చూడకుండా (ముఖ్యంగా చిన్న ఆఫీసర్‌గారి వేపు) తన పనేదో తను చూసుకుంటూ డిస్పాచ్‌లో అంత మంచి క్లర్కు ఎక్కడా వుండరని నిరూపించుకోవడమే. ఆ అమ్మాయి భర్త కూడా అదే ఆఫీసులో టైపిస్టుగా పని చేస్తున్నాడు. యిక చిన్న ఆఫీసర్ గారికి ఈ అమ్మాయి అంటే నచ్చదు అన్నాంకదూ. ఈ అమ్మాయిని ఎలా ఏడిపించాలా అని దాదాపు సంవత్సరం ఆలోచించాడు. ఈలోగా ఆ అమ్మాయి గర్భిణీ అయింది. ఏడవనెల కూడా వచ్చింది. ఇంకా కొన్నాళ్ళలో మెటర్నిటీ సెలవుమీద, మొదటి కాన్పు కనుక యింటికి కూడా వెడదామనుకున్నది. వాళ్ళది చాలా అన్యోన్య దాంపత్యం అవటం వల్ల ప్రతిరోజూ శంకర్రావు (ఆ అమ్మాయి భర్త) ఆ అమ్మాయిని చాలా జాగ్రత్తగా రిక్షాలో ఆఫీసుకి తీసుకువచ్చి తీసుకు వెళ్ళేవాడు.

ఒకరోజు చిన్న ఆఫీసరుగారి చిన్నబుర్రలో ఒక చిన్న ఆలోచనవచ్చి, పెద్ద ఆఫీసరుగారి చెవిలో ఊదారు. పెద్ద ఆఫీసర్‌గారికి స్వంత భార్య మాటకన్నా చిన్న ఆఫీసర్ గారంటేనే గురి ఎక్కువ! అందుకే వెంటనే తల వూపాడు.

ఆఫీసుకి రాగానే చారుమతికి ఆఫీసర్‌గారు పిలుస్తున్నారంటూ శ్రీముఖం వచ్చింది.

చారుమతి తప్పులనేవి అసలు చేయదు కనుక ధైర్యంగానే వెళ్ళింది లోపలకు.

"ఆడవాళ్ళు ఆఫీసుల్లో మగవాళ్ళతోపాటు పని చేస్తున్నారు. సమానత్వం క్లయిమ్ చేస్తున్నారు. భేష్—గర్వించదగ్గ విషయం—చూడండి చారుమతిగారూ! ఆడవాళ్ళూ మగవాళ్ళలాగానే ఆఫీసులో అన్ని పనులూ చేయగలగాలి. ఏమంటారు ?" అన్నాడు ఆఫీసరు

చారుమతికి ఏమీ అర్థంకాలేదు. అసలా టాపిక్కే బోధపడలేదు. అయినా 'ఎస్సార్' అన్నది.

"వెఱీ గుడ్! మీరు యివాళ్టినుంచి సీటు మారాలి. మీరు జీతాల బిల్లులు తీసుకొని ట్రెజరీకి వెళ్ళాలి. అక్కడ పాస్ చేయించుకుని, బ్యాంక్‌కు వెళ్ళి, కాష్ తీసుకోవాలి యిక్కడకు వచ్చి ఆ ఎమౌంట్ డిస్బర్స్ చేయాలి. అంతేకాదు మన చిన్న ఆఫీసరుగారి క్లర్కు యివాళ జీతాలు తీసుకుపోవటానికి రావటంలేదు అందుకని మీరు యిక్కడ పనంతా చూసుకుని ఈ సాయంత్రమే ఆవూరు వెళ్ళి, జీతాలు అక్కడా యిచ్చేసి వచ్చేయండి ఒకటవ తారీఖుకదా— అక్కడి స్టాఫ్ ఎదురు చూస్తుంటారు మీరు ఎంత త్వరగా పూర్తిచేస్తే అంతమంచిది. మిస్టర్ అప్పారావు దగ్గర నాసంతకం పెట్టిన శాలరీ బిల్లు వుంది—తీసుకుని వెంటనే వెళ్ళండి—!" గబగబా అన్నాడాయన

చారుమతికి ముందు నోటమాట రాలేదు. ఆవిడకు తెలుసు ఆపని ఎటువంటిదో. రెండు మైళ్ళు నడిచి ట్రెజరీకి వెళ్ళాలి. వెళ్ళటం పెద్ద కష్టం కాకపోయినా, ట్రెజరీలో బిల్లు ఒకపట్టాన పాసవదు కారణం ఆ క్లర్కు పదిహేనేళ్ళ అనుభవం గలవాడు. అందుకని ఏ పనీ తొందరగా పూర్తి చేయడు అంతే

కాదు, ఆరోజు ఒకటవ తారీఖవటం మూలాన, అన్ని ఆఫీసుల క్లర్కులు బిల్సుతో వస్తారు కనుక చాల రద్దీగా వుంటుంది. అక్కడి నుంచి బాంక్ ఒకటిన్నర మైళ్ళు. ఆ రోజు శనివారం అవటం వలన బాంక్ పన్నెండు గంటలకే మూసివేస్తారు. ఈ లోగానే అక్కడికివెళ్ళి, ఆ పని పూర్తి చేసుకోవాలి. కానీ— ప్రక్క వూరు వెళ్ళటమే కష్టం. ఊరు ప్రక్కదే కాని సరి అయిన ట్రాన్స్‌పోర్ట్ లేదు. బస్సు దొరికితే ప్రయాణమే గంటన్నర. అక్కడ పని చూసుకుని తిరిగి వచ్చేసరికి దాదాపు అర్ధ రాత్రే అవుతుంది. ప్రతి సారీ వచ్చే ఆ క్లర్కు ఆ రోజు ఎందుకు రావటం లేదో—అన్నిటికి మించి ఇవాళ లేడీ డాక్టరు పీరియాడికల్ చెకప్ చేయవలసినరోజు. జీతం వస్తుంది కనుక ఆవిడకు యివాళే డబ్బుకూడా యివ్వాలి.

"త్వరగా వెళ్ళండి — ఇంకా ఇక్కడే నిల బడితే ఎలా !" అన్నాడు ఆఫీసర్ విసుగ్గా.

చారుమతి నెమ్మదిగా అంది - "సార్— ఎప్పుడూవెళ్ళే అప్పారావ్‌గారు యివాళ వచ్చారు కదా— ఆయనే వెడితే..." చిన్నగా వణికింది.

'అది నాకు తెలుసు—కాని నేను వెళ్ళమంటు న్నది మిమ్మల్ని"—అన్నాడు ఆఫీసర్ కటువుగా.

చారుమతికి ఏంమాట్లాడాలో తెలియ లేదు.

కొంచెం ఆగి, మెల్లగా తన పరిస్థితి అంతా వివరించి చెప్పింది. తనకు ఏడవనెల అని కూడా చెప్పింది.

ఆయన తన మాటకు తిరుగులేదు అన్నాడు.

ఆమె చేసేదిలేక వెనుదిరిగింది.

పదినిముషాల తర్వాత—మిస్టర్ అప్పారావ్ ఆఫీసర్‌గారి గదిలోకి వచ్చాడు. నెమ్మదిగా అన్నాడు — "సార్ ఈరోజు కూడా ట్రెజరీకి నేనే వెడతాను సార్—సైకలు వుంది కనుక పనులన్నీ చకచక పూర్తిచేసుకు రాగలను —"

అతని మాటకు అడ్డంవస్తూ అన్నాడు ఆఫీసర్ "అప్పారావ్ ! మీరు నాకు సలహా లిచ్చేంత పదవిలో లేరు. కనుక నేను చెప్పిన పని చేయండి. మిగతావి మీ కనవసరం. వెళ్ళి చారుమతి స్థానంలో డిస్పాచ్ సీటులో కూర్చోండి" కటువుగా అన్నాడాయన.

అప్పారావ్ ఏదో చెప్పబోయాడు.

" యుకెన్ గో ! " గట్టిగా అన్నాడు ఆఫీసర్.

కాసేపటికి స్టెనో శంకర్రావ్ అడుగు పెట్టాడు ఆఫీసర్ గదిలోకి.

"సార్"! అన్నాడు. ఆఫీసర్ తలఎత్తాడు.

"ట్రెజరీకి, వాటికి నేను వెడతానుసార్— చారుమతికి టైపు చేయటం బాగావచ్చు లోయర్ కూడా పాసయింది. నను నేను చేయవలసిన కాగితాలు యిక్కడే వుండి టైపు చేస్తుంది!" అన్నాడు.

"మిస్టర్ శంకర్రావ్ — మైండ్ యువర్ బిజినెస్ అండ్ యుకెన్ గెట్‌అవుట్ ఆఫ్‌దిస్ రూమ్!" దాదాపు అరిచినంత పని చేశాడు ఆఫీసర్.

యిలా, నీ లాగానే ఆయనకూడా పట్టిన పట్టు వదలలేదు — భేతాళుడు చెప్పటం ఒక క్షణం ఆపి మళ్ళీ మొదలెట్టాడు.

చివరకు ఆ అమ్మాయిచేత ఒక కాగితం వ్రాయించుకున్నాడు. ఆ అమ్మాయి పరిస్థితి అంతా రాస్తూ — ప్రస్తుతానికి ఆ పరిస్థితుల్లో తాను ట్రెజరీకి వెళ్ళలేనని వ్రాసి యిచ్చింది. ఆయన ఆ కాగితాన్ని పై ఆఫీసరుకి చూపించి, డిసిప్లినరీ యాక్షన్ పేరుతో ఆ అమ్మాయిని యింకో వూరు ట్రాన్స్‌ఫర్ చేయించాడు ! ఆమె భర్త తనని కూడా అదేవూరు ట్రాన్స్‌ఫర్ చేయించ మన్నాడు. ఆయన వినలేదు. అలా నిండు నూరేళ్ళుగావున్న భార్యను, భర్తనుంచి వేరు చేసి, పుణ్యం కట్టుకున్నాడు ఆ అధికారి !

కానీ యిక్కడే నే చెప్పబోయే మనవాళ్ళ సంగతి ప్రారంభం అయేది. శంకర్రావ్ బావాయి పెళ్ళాం — హైదరాబాద్‌లో మరి పెద్ద ఆఫీసర్‌గారి మేనమామ బావమరిదికి స్వయానా పినతల్లి కూతురు. అందుకే శంకర్రావ్ నాలుగు రోజుల్లో ఈ ఆఫీసర్ గారి ఆర్డర్ కాన్సిల్‌చేయిస్తూ, తన భార్యను అక్కడే రిటైన్ చేస్తున్నట్లుగా ఆర్డర్ తెప్పించాడు. బిత్తర పోయిన ఆఫీసర్‌గారు సర్దుకుని, అతని భార్య బదులు శంకర్రావ్‌నే ఆవూరు ట్రాన్స్‌ఫర్ చేద్దామని ప్రయత్నం చేయబోయాడు. కాని ఆరోజే హైదరాబాదు లోని పై ఆఫీసర్‌గారి నుంచి ట్రంకాల్ వచ్చింది—అటువంటి ప్రయత్నాలు చేయటం— ఆరోగ్యానికి మంచిది కాదని. అందుకనే ఆయన ఏం చేయలేకపోయాడు. యింతకీ చెప్పబోయే దేమిటంటే — పైన మనవాడంటూ ఒక డుంటే — చిన్నవాడే ఎన్నో పెద్దపనులు చేసేయగలడు. ఎలావుంది నేను చెప్పిన మన వాడి కథ —" భేతాళుడు కథ పూర్తిచేసి విక్రమార్కుడ్ని అడిగాడు.

విక్రమార్కుడు పకపకా నవ్వాడు. "ఇది మామూలుగా చాలా ఆఫీసుల్లో జరిగే కథ ల్లాంటిదే — కాని నేనో కథ చెబుతాను విను. ఈ కథ డిపార్టుమెంటు ఎద్యంచర్లలో ప్రథమస్థానం ఆక్రమిస్తుంది. యితరత్రా ఏమీ శక్తిలేని చిన్న వుద్యోగులు — భగవద్గీత లాగా పారాయణం చేసుకుంటూ — గొప్పగా

తెప్పుకుని-ఆ గొప్పతనంలోనే తమ బీదతనం, అసహాయత, మరచి పోతుంటారు.

అవగవగా ఒక వూళ్లో ఒక ఎస్. యి.గారు (సూపరింటెండింగ్ యింజనీరుగారు)ఒకసారి తన క్రింద వున్న ఒక వర్క్‌స్పాటుకి యిన స్పెక్షన్‌కి వెళ్లారు. అక్కడి సూపర్‌వైజర్ గారు పై ఆఫీసర్లకు కాకాలు కొట్టటం, కాఫీలు పోయించటం, కోడివలావ్‌తో మేపటం ఏ మాత్రం వచ్చనివాడు. కొత్తగా కాలేజీలో నుంచి బయటపడి, వుడుకుతున్న రక్తంకల వాడు. పక్కన వున్న యిద్దరు ముగ్గురు చెప్పినా వినకుండా, ఎస్. యి. ఇన్‌స్పెక్షన్ రోజున ఆయన తిండికీ, త్రాగుడికీ ఏమీ ప్రయత్నాలు చేయలేదు. అందుకని ఎస్. యి. గారికి అందరిలాగానే కోపం వచ్చింది. సూపర్‌వైజర్ గారివర్కూ, వర్క్‌స్పాటూ అన్నీ బాగానే వున్నా ఏ విూ పని జరగటం లేదని, అదని-యిదని సణుక్కున్నాడు. పెద్దగా అందరితో అక్కడే అన్నాడు కూడాను. అంత టితో ఆగక ఫూల్స్, గీల్స్ అని మాటలూ సిరాడు. ఉడుకుతున్న సూపర్‌వైజర్‌గారి రక్తం బాగా మరిగింది. ఎస్. యి. గారు జీపు ఎక్కబోతుండగా దారికి అడ్డంగా నిలబడ్డాడు. ఆయన అన్నమాటలు ఉపసంహరించుకుంటే మర్యాదగా ఉంటుందన్నాడు.

డిపార్టుమెంట్ చరిత్రలోనే ఎస్. యి. అంతటి పెద్దవాడిని, సూపర్‌వైజర్ అనే చిన్నమనిషి ప్రప్రథమంగా ఎదిరించడం అపు రూపం, ఆశ్చర్యకరం. అందువల్ల ఎస్. యి. గారు చాలా సేపటి వరకూ, తనెవరో, ఏ వూళ్లో ఉన్నాడోకూడా మరచిపోయి, నోట మాట రాక అలాగే మంచున్నారు. కాసేపటికి తేరుకుని తనెవరో, అతనెవరో గుర్తు తెచ్చు కుని మండిపడ్డారు.

అయినా లాభం లేదన్నాడు సూపర్‌వైజరు.

"నేనెవరో తెలుసా ఎస్. యి. ని" అన్నా డాయన-నువ్వెవరో తెలుసా ఆఫ్టరాల్ సూపర్ వైజర్‌వి అనే అర్థంతో.

"అయినా సరే ముందు మీరు అనవస రంగా మీరిన మాటలు ఉపసంహరించు కోండి" అన్నాడితను.

అతన్ని అడ్డులెమ్మన్నాడు ఎస్. యి.

"లేస్తాను అపాలజీ చెప్పండి సార్" అన్నాడు సూపర్‌వైజర్.

ప్రక్కనేవున్న మిగితా యింజనీర్లు, కొంచెం పెద్దవాళ్ళు, సూపర్‌వైజర్‌ని భయ పెట్టారు. "ఆయ్-ఇంత పొగరు పనికిరాదు- అయన ఎవరనుకున్నావ్ — ఆయన తిడితే యింకా పెద్ద పెద్ద వాళ్ళే చిరునవ్వుతో స్వీకరిస్తారు, నువ్వేమిటి ఏదో పెద్దవాడిలా—" అన్నారు.

ఇతను ససేమిరా అన్నాడు. అలాగే దాదాపు ఒక గంటసేపు మండు టెండలో నిలబడ్డారు అంతా. ఒకరిద్దరు బలవంతాన అతన్ని ఎస్. యి. గారి దారికి అడ్డు తీయ బోయారు. "నన్ను ముట్టుకుంటే మర్యాద దక్కదు జాగ్రత్త!" అని గట్టిగా అరిచా డతను-చొక్కాచేతులు పైకెత్తి. అతను మిష్టర్ కాలేజీ అవటంవల్ల, అతని కండలు బాగా పుష్టిగా ఉంటాయి.

ఎండ ఎక్కువ కావటంవల్ల, అవమానం వల్లా ఎస్. యి. గారికి చమటతో బట్టలు తడిసిపోతున్నాయి. చివరకు మెల్లగా, గాయత్రీ ఉపదేశం చేసినట్టు-సూపర్‌వైజర్ చెవిలో అపాలజీ చెప్పేశాడు.

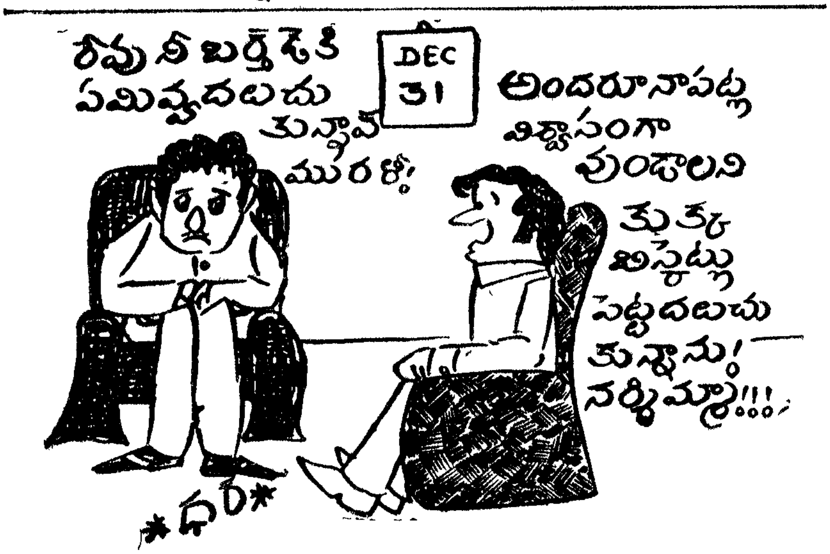

సూపర్‌వైజర్ వెంటనే తప్పుకుని — "నమస్తే సార్!" అని ఆయనకు దారి యిచ్చాడు. జీపు దుమ్ములేపుకుంటూ వెళ్ళి పోయింది.

రెండోరోజునే ఎస్. యి. గారు హైదరా బాద్ వెళ్ళారు. ఆ సూపర్‌వైజర్‌ని ఏపనిష్ మెంటు ఏరియాకు ట్రాన్స్‌ఫర్ చేయించాలో కూడా ముందుగనే నిర్ణయించుకున్నాడాయన.

ఆయన వెళ్ళి పై ఆఫీసర్‌ని కలిశాడు. కలిసి--యిలా ఫలానా మనిషికి, ఫలానాచోటుకి ట్రాన్స్‌ఫర్ కావాలని చెప్పాడు.

"కొంచెం ఆగండి - ఇదిగో ఈ కాగితం మీకు పంపిద్దామను కుంటుండగా మీరే వచ్చేశారు" అంటూ ఎస్. యి. గారికి ఆ కాగితం అందించాడు ఆయన.

ఆ కాగితం చదువుకున్న ఎస్. యి. గారికి నోటమాట రాలేదు సూపర్‌వైజర్ని ఎక్కడికి ట్రాన్స్‌ఫర్ చేయిద్దామనుకున్నాడో, అదే చోటికి తననే ట్రాన్స్‌ఫర్ చేస్తూ యిచ్చిన ఆర్డర్ అది.

ఇలా జరగటానికి కారణం అంతా — మనవాళ్ళే. సూపర్‌వైజర్‌గారికీ ఒక 'మనవాడు' వున్నాడు సూపర్‌వైజర్‌గారి బొమ్మ తమ్ముడి మనవడి బావమరిది అప్పుడు మంత్రిగా వుంటున్నాడు. ఆయన్ని కలిసి విషయమంతా చెప్పాడు సూపర్‌వైజర్. తన మీద తప్పకుండా ఆయన ఏక్షన్ తీసు కుంటాడు కనుక, ఎలాగోలా ఎదురు దెబ్బ కొట్టమన్నాడు. ఆయన గట్టిదెబ్బ కొట్టాడు. చూశావా మనవాడంటూ ఒకడుంటే పెద్ద పెద్ద వాళ్లని శంకరగిరి మాన్యాలను దాటించ వచ్చు!" అని ముగించాడు విక్రమార్కుడు.

ఈ విధంగా విక్రమార్కుడికి మౌనభంగం కావటంతో, భేతాళుడు శవంతోసహా మాయ మయి చెట్టు ఎక్కాడు.

"ఈ భేతాళుడి శవాన్ని, మౌనభంగం కాకుండా తీసుకువెళ్లటానికి మనవాడెవ డయినా సహాయంచేస్తే బాగుండు" ననుకుని, గాఢంగా నిట్టూర్చాడు విక్రమార్కుడు.